

Током последњих неколико седмица, руско-говорна стручна заједница објавила је већи број вредних анализа које се на пристојном теоретском нивоу баве скоро целокупним дијапазоном сукоба између Грузије и Јужне Осетије, као и укупном геополитичком и економском сликом света преображеног петодневним ратом из августа 2008. Текстови који завређују посебну пажњу су: Ситуација у Јужној Осетији (<http://www.vrazvedka.ru/wv2/content/view/89/88888912/>), Геополитичке последице: прелиминарни извештај (<http://www.avanturist.org/forum/index.php/topic,150.2940.html>), Грузијски гамбит, или реалистични поглед једног „абхазијског сепаратисте“ (<http://www.abkhaziya.org/server-articles/article-e90c3841746cd6cd1806daf5c0d853f5.html>), Геополитика грузијске офанзиве (<http://multipolarity.go.ru/>), Сакашвили упропастио амерички план напада на Иран (<http://www.izvestia.ru/world/article3119708/?print>).

Још један изузетан папир којег треба поменути у овом контексту је папир Александра Прудника из Нижњинородског одсека Социолошког института Руске Академије Наука. Он је изнео прилично оригиналан и широк концепт еволуирајуће глобалне политичке ситуације: „Анализа развоја глобалних политичких догађаја од последњих неколико дана буди сумње да је један од циљева грузијске агресије против непризнате Јужне Осетије био скретање пажње са уклањања пакистанског председника П. Мушарафа, што је био најзначајнији догађај у августу 2008. С обзиром да је Пакистан држава која поседује нуклеарно оружје, његова дестабилизације могла би да одигра кључну улогу у клизању света ка Трећем светском рату“ (Рат је технологија маскирања информација, <http://www.polit.nnov.ru/2008/08/23/gruzzavespak/>) Посебну пажњу треба посветити и папиру И. Цадана, Кавкаски сумрак: један сценарио (<http://www.apn.ru/publications/article19525.htm>), објављеном 21. марта 2008, то јест доста пре избијања сукоба на Кавказу.

Овде ћемо направити преглед закључака о резултатима сукоба између Грузије и Јужне Осетије на основу доступних исцрпних анализа и покушати да предвидимо краткорочну еволуцију међународне ситуације у њиховом светлу.

Као први корак, треба дати одговоре на следећа два питања:

Прво – мада не и главно – питање је да ли је америчка администрација знала за предстојећу грузијску агресију. Широко познате чињенице показују не само да су САД знале да ће бити почињена већ су и активно помагале у њеном извршењу.

Као прво, последње заједничке америчко-грузијске војне вежбе одржане су буквално у предвечерје саме агресије. Друго, украјинске јединице противваздушне одбране биле су размештене у Грузији. Треће, представници ОЕБС-а у Јужној Осетији очигледно су знали за предстојећи напад, пошто су напустили своје положаје неколико сати пре него што је започео и, стога, исте те информације морале су бити доступне и САД. Кондолиза Рајс је посетила Тбилиси мало пре грузијске агресије против Јужне Осетије. То су чињенице.

Уз то, америчко учешће у грузијској агресији може се потврдити и на концептуалном нивоу.

Започињање напада на дан отварања Олимпијаде у Пекингу био је начин да се обави неколико задатака америчке спољне политике. Тиме што је одвукла пажњу са овог значајног спортског догађаја, грузијска агресија је била уперена и према Кини и њеним достигнућима, која су јој омогућила да у свом главном граду организује Олимпијске игре. План је био да Кина буде незадовољна али да не буде у стању да изрази своје незадовољство до затварања Олимпијаде.

Штавише, Вашингтонов „удар на Кавказу“ створио је малу поделу између Русије и Кине, која се огледала у чињеници да Кина није изразила подршку Русији, највише због Пекинговог апсолутног одбацивања било чега што је на било који начин повезано са „сепаратизмом“. Наравно, таква позиција је помало сложена пошто се, као империја, Русија заправо бори против сепаратизма наслеђеног као резултат распада Совјетског Савеза (а Кина је такође империја). У сваком случају, САД су успеле да створе малу поделу између Русије и Кине.

Вашингтон је успео у намери да испита реакцију Москве. Са тог становишта, развој догађаја у Грузији био је једна врста извиђачке мисије. Вашингтону, а поготову пи-ар тиму администрације Џ. Буша, било је свеједно да ли ће се Русија умешати у сукоб или не, јер би Русија у свакој варијанти била жестоко критикована – да је слаба у случају да не помогне Осетима, или да је јака (услед „несразмерне употребе силе“) у случају да помогне, што видимо да се на крају и десило. Стога је провокација Грузије помогла Вашингтону да постигне поприличан број циљева у међународној политици. Посебно битан резултат је легитимизација америчких напора ка појачавању свог војног присуства на Кавказу у предвечерје операције против Ирана, бар у очима европског јавног мњења. Уз то, судећи по недавним вестима, САД су успеле да разместе своје нуклеарно оружје у непосредном руском суседству.

Друго и најважније питање је да ли је агресија коју је Сакашвилијев режим покренуо против Јужне Осетије изолован сучај или карика у ланцу америчких активности у циљу прављења контролисаног хаоса у свету по линији која се протеже од Пакистана преко Авганистана, Ирана, Грузије и Украјине до Косова, тако цепајући евроазијски геополитички простор на зоне сукоба и спречавајући водеће евроазијске силе у интегрисању континента?

По нашем виђењу, ова последња хипотеза је исправна, и сукоб између Грузије и Јужне Осетије био је само један корак у једној дугој комбинацији коју су планирали амерички неоконзервативци, који би учинили све – па чак и започели сукоб са Русијом и Ираном – да би задржали контролу над Белом кућом и издејствовали избор Мекејна за следећег америчког председника. Већ је сасвим јасно да се, са својим префињеним стратешким размишљањем, САД неће зауставити на овоме већ ће прећи на следећу фазу сукоба у Грузији. Требало би очекивати још једну инвазију на Јужну Осетију и Абхазију као и паралелно изазивање сукоба између Русије и Украјине. САД на располагању имају председника Јушченка, који треба да им помогне у увлачењу Русије у фатални сукоб са својим најближим суседом.

Другим речима, САД намеравају да понове сценарио из доба Вијетнамског рата, када се

две главне нуклеарне силе нису отворено сукобиле већ су се бориле једна против друге под заставама других држава. Мекејнове присталице су управо врста људи која је подложна овој врсти логике, што објашњава и скок у његовој популарности током последњих неколико седмица. Он је вијетнамски ветеран и бивши ратни заробљеник, и сада се нада (а амерички гласачи се убеђују и да је способан да то изведе) да ће успети да се за то одужи Русији.

Који циљ је поставио неоконзервативни део америчке елите? По нашем виђењу, циљ је доношење максималне штете руском имиџу у сфери међународних односа, путем све чешћих оптужби на рачун Москве и њених наводних империјалних амбиција и покушаја да се врати у совјетску еру у њеном најгорем – по западном виђењу – стаљинистичком облику. Ако би САД успеле у својим настојањима, уследило би замрзавање руских средстава у иностранству као и слом помаљајућег савеза између Русије и „старе Европе“. Уз то, руско паралелно учешће у два оружана сукоба на истом пост-совјетском геополитичком простору (на Кавказу и, рецимо, Криму) и неизбежна претња међународном изолацијом радикално би ограничили руски дипломатски потенцијал у случају оружаног сукоба између САД и Ирана.

У таквим условима, Русија би се нашла не у офанзивном већ у дефанзивном положају по питању читавог низа својих међународно-политичких интереса. Стратези САД очекују да она тада једноставно не би имала довољно ресурса за бављење иранским питањем. Пентагон планира да активна фаза операције против Ирана буде онолико кратка колико је била када су САД напале Ирак. Могуће је да се САД не би либиле да употребе слабије нуклеарне бојеве главе, под изговором „заштите демократије“ (већ смо у децембру 2007, у раду Атентат на Буто – САД се спремају да изврше нуклеарни удар на Иран - <http://www.imperiya.by/authorsanalytics3-1121.html/> - расправљали о могућности да Вашингтон испровоцира нуклеарни сукоб између две муслиманске земље, што би САД ставило у положај врховног арбитра у Евроазији).

Размотримо сада још неколико страна међународне ситуације која се помаља као резултат краткотрајног августовског рата на Кавказу.

ЗНД

Русија је главни играч на пост-совјетском геополитичком простору. Она се активно враћа на сцену, и тај процес ће натерати друге пост-совјетске земље да одлуче коју ће страну да заузму. Као резултат тога, садашњи аморфни клуб познат под називом ЗНД ће се поделити на реалне војне, политичке и економске савезе.

Језгро новог савеза на пост-совјетском простору под вођством Русије биће створено у оквиру Организације уговора о колективној безбедности, са Шангајском организацијом за сарадњу као геополитичким, војним и стратешким партнером. Овом новом савезу неће се прикључити Грузија, Украјина, Азербејџан и Молдавија. Још увек виси знак питања над будућим партнерством са Белорусијом. Ипак, с обзиром да, сем Азербејџана, ни једна од горе-поменутих држава није независна по питању енергетских ресурса и да су све исувише слабе економски да би преживеле прелаз на тржишне цене енергената, оне ће морати да оправдају своје евентуално стајање на страну САД и ЕУ у време домаћих

економских криза.

Почетна поларизација на пост-совјетском простору биће увод у озбиљан геополитички сукоб између ове две групе земаља. Повремено ће то сучељавање прерастати у оружана непријатељства. Постоје два дугорочна сценарија развоја ове ситуације.

Према првом сценарију, повремено врући сукоб између два нова блока на пост-совјетском простору биће довољно дуг да учини постојање руског геополитичког простора у фактички империјалном облику немогућим. Према другом сценарију, Русија и њени савезници учиниће озбиљан напор да овладају територијама горе-наведених држава. По нашем виђењу, ова друга опција је једина прихватљива за Русију, јер она једноставно не може да поднесе један продужени сукоб.

Раскол у ЗНД и стална нестабилност на њеном простору имаће изразито негативан утицај на европску енергетску безбедност.

Европа

Европа је тренутно подељена по питању стратегије и тактике ношења са развијајућим сукобом између Русије и САД. С једне стране, старој Европи је досадило да буде инфериорни партнер САД и она Русију више не гледа као идеолошког противника (распрострањено је веровање да не може доћи до рата између демократских земаља са тржишним привредама). С друге стране, источно-европске придошлице настојаће да извуку корист из руско-америчких несугласица, с обзиром да њихове привреде немају потенцијал да издрже рат ценама енергената у који Запад увлачи Русију.

Треба очекивати да Европа неће успети да формулише заједнички приступ према Русији. Стога је вероватно да ће у најближој будућности САД организовати још једну масивну провокацију (сличну догађајима од 11. септембра) или низ провокација мањих размера како би сломиле отпор дела европске елите и у потпуности потчиниле ЕУ.

У случају да САД у овоме успеју, њихов сукоб са Русијом претвориће се у хладни рати у којем ће Европа – супротно својим континенталним интересима – играти традиционалну улогу сателита „глобалног острва“.

Азија

Кина и Иран биће важни чиниоци у долазећој транзицији. Јасно је, ако Иран буде примљен у Шангајску организацију за сарадњу пре него што буде нападнут од стране САД и Израела и ако Кина подржи Русију у њеним напорима да васпостави ред у распадајућем руском (империјалном) геополитичком простору, да Русија неће сама водити хладни рат. Међутим, још увек је прерано за процене о ставовима које ће Техеран и Пекинг заузети.

Гео-економија

Опасност од низа локалних сукоба или једног глобалног војног сукоба неизбежно ће утицати на целокупно стање светске привреде. Приступ природним ресурсима биће од суштинског значаја за стабилност националних привреда. С обзиром да је Русија земља

која је по ресурсима најбогатија на свету и да је успешно реформисала свој традиционално најпроблематичнији сектор – производњу потрошачких производа – руска привреда би требало да буде у стању да издржи високе цене хране и технологије.

Привреде већине западних земаља ће из стагнације склизнути у дугорочне рецесије. Положај САД ће бити најбољи међу западним државама, с обзиром на њихове велике нафтне залихе и чињеницу да су током последњих неколико година повећале домаћу производњу природног гаса за 50%. Стога, ако Европа поново дозволи америчким стратезима да је увуку у хладни рат с Русијом, њена привреда ће бити посебно рањива.

Закључци:

1. Сукоб на Кавказу је показао да Русија треба да што активније крене у примену сопствених стратешких политичких пројеката на пост-совјетском простору. Политика ограничавања односа са пост-совјетским земљама на односе са њиховим вођама показала се неефикасном, као што смо видели у случајевима Грузије и Украјине. Русија се мора обратити ширим аудиторијумима, укључујући и разним политичким елитама и широј јавности у тим земљама. Политика Москве не треба да буде искључиво усмерена ка било којим властодржачким групама у пост-совјетским земљама. Овај приступ би био једнако оправдан и са економског становишта. Он ће захтевати значајне финансијске инфузије, али то је ипак јефтиније од рата. Русија је трошила 100 милиона долара на дан на рат са Грузијом, а озбиљан оружани сукоб би сигурно био још скупљи. Буџет програма гајења пријатељских политичких снага у било којој од земаља ЗНД вероватно би остао у оквиру 1 милијарде долара. Ако се такви напори не предузму, само економско ширење неће бити довољно да обезбеди утицај Русије над њеним суседима.

2. Највероватније је да су већ у току припреме за другу фазу америчке операције дестабилизације пост-совјетског простора, чији је почетак условно предвиђен за период септембар-октобар 2008, и који ће вероватно бити обележен новом грузијском инвазијом на Јужну Осетију и Абхазију, овог пута уз непосредну америчку подршку путем свемирског извиђања и ометања радио-веза. Сасвим је могуће да ће америчке специјалне снаге у униформама грузијске војске бити умешане у борбе. У исто време, организоваће се и провокација попут убиства руских морнара или дизање у ваздух неког руског бојног брода у Севастопољу, што би довело до грађанског рата у Украјини и непосредног оружаног сукоба између те земље и Русије. Очигледно је да САД намеравају да користе Грузију као упориште у кампањи чији је циљ увлачење Русије у сукоб ниског интензитета, као што је урађено и у Вијетнаму. Својом реакцијом, украјинско руководство је показало да је спремно да се придружи Грузији у војном сукобу са Русијом у случају да Вашингтон то од њега затражи.

3. Паралелно са овим, САД ће се спремати за напад на Иран. Исход тога ће бити победа Мекејна на предстојећим председничким изборима. Америчко друштво му је већ дало одрешене руке да предузме драстичне мере према земљама које не буду стале на страну САД.

Ипак, рат са Ираном ће још више растегнути америчке оружане снаге, које истовремено учествују у неколико сукоба. Мада ће иранска инфраструктура бити већином уништена

током првих неколико дана америчког напада а, што је врло могуће, САД и Израел против те земље извршити нуклеарне ударе, стратегија Ирана биће блокирање Хормуског мореуза и пребацивање тог сукоба у дуготрајни модус.

4. Чињеница да америчка елита настоји да изазове низ регионалних сукоба показује да САД више нису способне да носе терет глобалног вођства, и предстојећи рат представља последњи покушај да се оно задржи. Међутим, тај сукоб неће заувек трајати и, пре или касније, САД ће морати драматично да смање своје глобално војно и политичко присуство. Ослањање на рат доказ је исцрпљености интелектуалног потенцијала који је америчкој елити неопходан ради одржавања статуса САД као једине суперсиле.

5. У овим условима, главни задатак Русије биће да психолошки преживи први пропагандни удар и још 3-6 месеци информативног рата вођеног од стране западних медија. Након тога ће САД бити приморане да се под разним изговорима повуку из сукоба које су саме изазвале, осим ако њихова победа не буде потпуна и очигледна.

6. Исход свега ће бити темељно преображење глобалне гео-економске слике, и трговинских и финансијских токова, плус реформа УН. Биће успостављен нови глобални монетарни систем, заснован на привредама Русије, Кине, Јапана, Немачке, Индије и Бразила.

7. амерички долар ће изгубити свој садашњи статус глобалне валуте. САД ће престати да буду земља за привлачним условима живота, и почеће емиграција квалитетне радне снаге из земље. САД ће утонути у криминал и суочиће се са проблемом сопствене територијалне целовитости. Међународна заједница ће морати да пошаље мировне снаге на америчко тло ради одржавања реда и спречавања приступа нуклеарних терориста америчким нуклеарним арсеналима.

8. ЕУ ће престати да постоји у свом садашњем облику. Нови систем колективне европске безбедности биће заснован на савезу Русије, Немачке и Француске, као и на подели Европе на њихове зоне утицаја.

Велика Британија ће поново бити удаљена од континента и изгубиће своје такмичарске предности. Лондон ће престати да буде центар светских финансија.

9. Суочена са озбиљним временским ограничењима, Москва треба да максимално разјасни своје односе са Белорусијом, као и са својим партнерима из Организације уговора за колективну безбедност и Шангајске организације за сарадњу пре него што горе-наведени сценарио почне да се отелотворава.

<http://en.fondsk.ru>

Фонд за стратешку културу (Русија)